

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

muu

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

Kyllä, miksi? [Mehiläinen pitää esityksen tavoitteita pääosin kannatettavina, mutta esittää joitakin varauksia esitettyihin muutoksiin liittyen. Kaksiportainen malli ja ensimmäisen portaan maksuttomuus todennäköisesti vahvistaisi psykoterapiapalvelujen saavutettavuutta vahvistamalla psykososiaalisten menetelmien osaamista perustasolla sekä lisäksi yhdenvertaisuutta myös ammattilaisten välillä menetelmäkoulutuksen saavutettavuuden osalta. Sosiaali- ja terveysministeriön esittämässä mallissa yliopistot eivät voisi päättää itsenäisesti psykososiaalisten menetelmien erikoispätevyuden edellyttämän koulutuksen sisällöstä, vaan tästä olisi sovittava yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen kanssa. Myös koulutukseen sisältyvästä menetelmällisten opintojen toteuttamisesta sekä niiden sisällöstä ja koulutettavista menetelmistä olisi sovittava yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän kanssa. Mehiläinen ei pidä esitystä tältä osin tarkoituksenmukaisena. Jotta yliopisto voisi luoda koulutuksellisen jatkumon ensimmäisen portaan (psykososiaalisten menetelmien erikoispätevyuden edellyttämä koulutus) ja toisen portaan (psykoterapeutin nimikesuojauksen edellyttämä koulutus) välille, yliopistojen tulisi voida päättää molempien koulutusten sisällöstä ja toteuttamisesta. Lisäksi ensimmäisen portaan psykoterapeuttikoulutuksen tulisi Mehiläisen käsityksen mukaan perustua tiukasti viitekehysidonnaisten ja diagnoosilähtöisten mallien sijaan yleisiin psykoterapeuttisiin taitoihin ja näyttöön perustuviin psykososiaalisiin interventioihin, joita voidaan soveltaa eri ikäryhmissä ja erilaisissa palvelukokonaisuuksissa. Nettipohjaiset, manualisoidut ja diagnoosilähtöiset, tiukasti viitekehysidonnaiset tai yhteinen viitekehykselliseen lähestymistapaan perustuvat mallit eivät tarjoa riittävää osaamisperustaa sille laaja-alaiselle psykososiaaliselle työskentelylle, jota mielenterveystyön ammattilaisilta perustasolla edellytetään.]

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

Kyllä, miksi? [Mehiläisen käsityksen mukaan yliopistoilla on edellytykset perustason mielenterveyspalvelujen tarpeisiin vastaavan tutkimusperustaisen koulutuksen järjestämiseen. Toisin kuin esityksessä esitetään, yliopistoilla tulisi kuitenkin olla autonomia päättää koulutuksen sisällöstä, jotta yhtenäinen jatkumo ensimmäisen ja toisen portaan koulutuksen välillä toteutuu ja koulutussisältö rakentuu riittävän monipuoliseksi tuottaen riittävän osaamisen ottaen huomioon perustason asiakkaiden moninaiset ja yksilölliset palvelutarpeet.]

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

-

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeuttiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

Ei, miksi? [Mehiläisen näkemyksen mukaan erikoispätevyiden edellyttämän koulutuksen tulee sisältää tieteelliseen näyttöön ja tutkimukseen perustuvaa teoreettista koulutusta sekä asiakas- ja potilastyössä tarvittavien käytäntöjen osaamista ja käytännön asiakastyössä oppimista. Tältä osin esityksen koulutus rakenne on asianmukainen. Koulutus tulisi kuitenkin pystyä suunnittelemaan ja toteuttamaan siten, että teoreettinen koulutus ja menetelmäopinnot muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden ja opiskelijoiden erilainen pohjakoulutus voidaan ottaa huomioon. Parhaiten tämä tavoite saavutetaan mallilla, jossa yliopisto päättää ja vastaa kokonaisuudessaan erikoispätevyiden edellyttämän koulutuksen sisällöstä tuottaen myös 15 opintopisteen laajuisen menetelmäopetuksen (yhteistyössä HVA:n kanssa toteutettua asiakastyötä ja taitoharjoittelua). Näin yliopistolla säilyy kokonaisvastuu opetuksen näyttöperustaisuudesta ja opiskelijan minimikompetenssin saavuttamisen jatkuva arviointi mahdollistuu.]

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

Kyllä, miksi? [Jotta ensimmäisen portaan psykoterapeuttikoulutus vastaisi palvelujärjestelmän tarpeita, tulee sen olla taustateorioiltaan riittävän laaja ja kehittää riittävästi viitekehuksesta riippumattomia yleisiä ja yhteisiä psykoterapeuttisia valmiuksia. Mehiläisen käsityksen mukaan yliopistoilla on edellytykset toteuttaa palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista ensimmäisen tason psykoterapeuttikoulutusta. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että yliopistoilla on riittävän laaja autonomia päättää koulutuksen sisällöstä, jotta koulutusten laatu, tutkimusperustaisuus, riippumattomuus ja toimivat koulutusjatkumot voidaan taata.]

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

Yliopistojen ja hyvinvointialueiden välinen yhteistyö on tärkeää koulutustarpeiden ennakkoinnissa, koulutuksen sisällön kehittämisessä ja koulutuksen toteuttamisessa erityisesti asiakas- ja potilastyössä tehtävän käytännön harjoittelun osalta. Yhteistyötä tulisi tehdä myös muiden terveyspalveluiden tarjoajien kanssa.

Mehiläisen näkemyksen mukaan yliopistojen on kuitenkin vastattava myös menetelmäopetuksesta tavalla, miten on toimittu Psykonet-verkoston pilotoimissa koulutuksissa. Yliopistojen edustajat ovat myös ilmoittaneet, että heillä on valmiudet tuottaa menetelmäkoulutus. Tämä ei kuitenkaan estäisi toteuttamasta menetelmäkoulutusta yhdessä hyvinvointialueiden kanssa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista.

Koulutuksen järjestämisvastuun jakaminen kahdelle taholle ei ole työnjaollisesti tai laadun toteutumisen ja jatkuvan arvioinnin kannalta järkevää tai perusteltua. Se ei myöskään riittävästi tue koulutuksen jatkumoa ja tutkimusperustaa, tai ole pedagogisesti eheä ja perusteltavissa. Lisäksi tämänkaltainen koulutusvastuun jakamisen järjestely voisi tehdä koulutuksen suorittamisen hyvin vaikeaksi sellaiselle henkilölle, joka ei ole palvelussuhteessa hyvinvointialueeseen.

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

-

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

-

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

Mehiläinen pitää erikoispätevyyden rekisteröintiä sinänsä tarkoituksenmukaisena keinona tunnistaa ensimmäisen tason koulutuksen suorittaneet ammattilaiset, ja siten erottaa heidät muista terapiapalveluja tarjoavista henkilöistä. Erikoispätevyyden rekisteröinti on kuitenkin mahdollista vain laillistetuille sosiaalihuollon tai terveydenhuollon ammattihenkilöille. Erikoispätevyyden edellyttämä ensimmäisen portaan psykoterapeuttikoulutus olisi kuitenkin suunnattu kohdejoukolle, joka voi tälläkin hetkellä hakeutua psykoterapeuttikoulutukseen. Näin ollen tähän koulutukseen otettaisiin, kuten myös psykoterapeuttikoulutukseen, myös muita, kuin sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöitä, kuten esimerkiksi teologeja ja kasvatustieteilijöitä. Mehiläinen kiinnittääkin esityksessä huomiota siihen, ettei esitys ota tarkasti kantaa siihen, miten ehdotettu rekisteröityjen ammatinharjoittamisoikeuden rajoittaminen suhteutuu niihin, jotka ovat suorittaneet kyseisen koulutuksen, mutta joilla ei ole rekisteröintiä, koska eivät ole ammattihenkilöitä. Tällaisten henkilöiden ammatinharjoittamisoikeutta ei esityksen mukaan voitaisi samalla tavoin rajoittaa. Kyseiset henkilöt eivät olisi myöskään Lupa- ja valvontaviraston valvonnan piirissä.

Muuta huomiotavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

-

Lampinen Marina
Mehiläinen